

Jaarverslag 2018

Inleiding

De doelstelling van het Humanistisch Verbond, afdeling Den Haag-Haaglanden is het via verschillende activiteiten uitdragen van het humanistische gedachtegoed. Kernwaarden van het humanisme zijn het maken van eigen keuzes, de regie op eigen leven, het dragen van verantwoordelijkheid voor jezelf en anderen, oog hebben voor de omgeving en voor anderen, verdraagzaamheid, gelijkwaardigheid en verbondenheid met anderen in de samenleving.

Daarnaast kunnen humanistische waarden niet los worden gezien van het streven naar een duurzame samenleving ten behoeve van de toekomstige generaties en onze verbondenheid met de aarde.

We zien het humanisme als inspirerende levensbeschouwing, waarbij zingeving: het zoeken naar de betekenis van het leven, een belangrijk onderdeel is.

Humanisme en humanisten manifesteren zich op uiteenlopende manieren. Het spectrum loopt van religieuze humanisten aan de ene kant, via agnosten die welwillend ten opzichte van religie staan en humanisten die zichzelf als levensbeschouwelijke bemiddelaars zien, tot aan atheïsten en expliciet antireligieuze vrijdenkers aan de andere kant. We noemen dat breed humanisme.

Het humanisme wint in toenemende mate aan invloed als het gaat om zingeving van het bestaan en betekenisverlening aan de wereld om ons heen en speelt in op maatschappelijk kwesties. Het humanisme is in Nederland algemeen geaccepteerd en de kernwaarden worden breed gedeeld.

Bestuur

Op de ALV van 25 januari 2018 traden als bestuurslid af Marianne Banning-Mul en Hans Gouweleeuw. Aantredende leden waren Marjan Duijm, Heleen Jonker en Jan Kammeyer.

In 2018 bestond het bestuur uit:

- Henk Bakker (voorzitter)
- Inge Camfferman (secretaris)
- Kees Overmeer (penningmeester)
- Luc Meuwese (lid)
- Marjan Duijm (lid)
- Heleen Jonker (lid)
- Jan Kammeyer (lid).

Het Dagelijks Bestuur (DB) bestond uit de voorzitter, secretaris en penningmeester.

De secretariële ondersteuning werd verzorgd door vrijwilligster Judith Mos.

In 2018 vonden tien bestuursvergaderingen plaats. Afstemming met het landelijke bureau - bestuur en medewerkers - vindt frequent plaats. Het bestuur was vertegenwoordigd op de landelijke ALV en de Actieve Ledendagen.

Op 28 november hield het bestuur een brainstormbijeenkomst. De brainstorm was bedoeld om ten behoeve van de besluitvorming en invulling van het programma het inhoudelijk kader weer eens aan te scherpen. Centraal stond de relatie tussen de inhoud en betekenis van het humanisme en de actualiteit van maatschappelijke ontwikkelingen, zoals opkomend populisme, klimaatverandering, migratie, neoliberalisme en spiritualiteit. Welke antwoorden kunnen daarop vanuit het humanisme gegeven worden?

Hans Gouweleeuw

Begin februari 2018 ontving het bestuur het bericht dat Hans Gouweleeuw, die zich vele jaren in verschillende bestuursfuncties had ingezet voor het HV, was overleden. In december 2017 werd in bestuursverband tijdens een etentje afscheid genomen van Hans, die te kennen had gegeven met ingang van 1 januari zijn bestuurslidmaatschap neer te willen leggen. Ook was Hans nog aanwezig op de Midwinterviering op 21 december in het Theater a/h Spui en de toneelvoorstelling Nieuwe Familie. Op de website en in het Ledenbericht van maart 2018 werd een in memoriam geplaatst. Het bestuur was tevens aanwezig bij de crematieplechtigheid.

Vlaamse humanisten

Begin november bezocht een groep van circa 30 Vlaamse humanisten Den Haag voor een meerdaags programma. Contactpersoon was Jos de Wit. Op 2 november werd een kennismakingsrondje georganiseerd met leden van het bestuur van HV Den Haag-Haaglanden. Jos de Wit verzorgde de filosofische wandeling *Rondje Hofvijver, grondleggers van de democratie*.

60-jarig jubileum De Vrijplaats

Op 23 november was het bestuur vertegenwoordigd op de bijeenkomst van De Vrijplaats naar aanleiding van het 60-jarig jubileum. De bijeenkomst stond in het teken van verleden en heden van het Modern Beraad/De Vrijplaats. Aan het programma namen naast het HV verschillende religieus-humanistische organisaties deel.

Samenwerking met andere organisaties

De samenwerking met andere organisaties is in het verslagjaar verder geïntensiveerd. Dit geldt met name voor de “eigen” interne Humanistische organisaties, zoals de regionale afdelingen in Zuidwest en het landelijk bureau.

Met de afdelingen Midden-Holland, Rotterdam-Rijnmond, Delft, Leiden en Drechtsteden hebben wij Wereldhumanismedag 2018 gevierd. Deze stond in het teken van Duurzaamheid en Circulaire Economie en vond plaats in Blue City (voormalig zwembad Tropicana) in Rotterdam. Deze samenwerking is zo goed bevallen dat de afdelingen hebben besloten om ook in 2019 Wereldhumanismedag gezamenlijk te vieren; dit keer in Den Haag, waarbij HV Den Haag-Haaglanden het voortouw heeft.

Naast deze concrete activiteit komen de regionale afdelingen twee tot drie keer per jaar bij elkaar om ervaringen uit te wisselen en standpunten in te nemen ten aanzien van “Humanistische ontwikkelingen”, regionaal en landelijk.

Met het landelijk bureau is de Socrateslezing van Paul Scheffer voorbereid, zowel inhoudelijk als qua logistiek. Daarnaast zijn er goede contacten met de landelijk penningmeester en het Steunfonds Humanisme over het beheer van ons vermogen. Deze contacten verlopen tot ieders tevredenheid.

HV Den Haag-Haaglanden is vertegenwoordigd in de Prinsjesdagcommissie en op landelijk niveau in het Prinsjesdagbestuur. Het HV stelt zich ten doel om het Humanistische geluid – naast de religieuze organisaties - meer nadrukkelijk te laten horen. Mede dankzij de inzet van onze vertegenwoordigers in beide gremia lijkt dit geleidelijk aan “de goede kant” op te gaan.

In het kader van de voorbereidingen van de viering van het 60 jarig jubileum heeft overleg met het Bestuur van De Vrijplaats plaats gevonden. Op de jubileumbijeenkomst die op 23 november plaats vond was het bestuur met vijf leden vertegenwoordigd. De bijeenkomst stond in het teken van verleden en heden van het Modern Beraad/De Vrijplaats.

Met onze zusterorganisatie Humanitas, afdeling Haagland zijn de eerste verkennende gesprekken gevoerd om – waar mogelijk - activiteiten gezamenlijk uit te voeren. Zo hebben Humanitas en HV in de Week van de Dialoog (november 2018) twee goed bezochte dialoogtafels georganiseerd. De samenwerking is goed bevallen en zal op dit terrein worden gecontinueerd.

Huisvesting

HV Den Haag-Haaglanden was tot april 2018 gehuisvest in het Koorenhuis, Prinsegracht 27 te Den Haag. Kantoor- en vergaderruimte werden gedeeld met Humanitas Haagland. Omdat de kantooruimte niet gebruikt werd en de ondersteuning door het Koorenhuis ten aanzien van de activiteiten niet altijd optimaal was, is besloten naar een ander onderkomen uit te kijken. Sinds april wordt niet meer beschikt over een eigen kantooruimte. Adressering is

geregeld via een postbusnummer. De bestuursvergaderingen vinden plaats in het pand Stationsweg 10-B. En de activiteiten vinden wisselend op verschillende locaties plaats.

Activiteiten 2018

In 2018 organiseerde HV Den Haag-Haaglanden de volgende activiteiten of was er bij betrokken:

Algemene Ledenvergadering/Nieuwjaarsbijeenkomst

Op 25 januari 2018 vond in het Nutshuis de Algemene Ledenvergadering plaats. Na afloop van de vergadering werd in Café Juni de Nieuwjaarsbijeenkomst gehouden, met een hapje en een drankje.

Jaarprogramma 2018

Gezien de afnemende belangstelling voor de activiteiten werd eind 2017 besloten het aanbod aan activiteiten in 2018 terug te brengen tot één per maand, met wellicht een kleine afwijking. Hiermee had het bestuur het doel voor ogen de tijd en energie die gestoken wordt in de organisatie enerzijds en de belangstelling anderzijds meer in balans te brengen. De activiteiten werden in 2018 in de regel goed tot zeer goed bezocht.

Zonder de andere activiteiten te kort te doen, sprong de belangstelling en waardering voor de cursussen (Thomas Mann en Menszijn in de 21e eeuw), Paideia/Art Nouveau-dag, het Humanistisch Café met Yvonne Zonderop, de filosofische wandelingen door Den Haag en de Midwinterviering er uit.

De intentie was, en is ook steeds, om de activiteiten dusdanig interessant te maken dat hiervoor ook buiten de HV-leden belangstelling is.

Humanistische Café's

In 2018 werden twee Humanistische Café's georganiseerd:

- **De toekomst van de lokale democratie**
15 maart. Deze keer stond het Humanistisch Café in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart. Onderwerp was de toekomst van de lokale democratie in een sterk veranderend decor.
De lezing werd verzorgd door Geerten Waling, historicus, auteur en onderzoeker op het gebied van politieke legitimiteit aan de Universiteit Leiden. Met Wim Voermans, hoogleraar staats- en bestuursrecht, schreef hij het boek *Gemeente in de genen*. Het Humanistisch Café vond plaats in het Nutshuis, Café Juni, Riviervismarkt 5, Den Haag. De toegang was gratis.
- **Hebben we onze godsdienst te snel bij het grof vuil gezet?**
18 oktober. De lezing werd verzorgd door Yvonne Zonderop, journaliste en schrijfster van het boek 'Ongelofelijk, over de verrassende comeback van religie'

Centrale thema was dat in het maatschappelijk debat veel gesproken wordt over het ontbreken van een moreel kompas en de behoefte aan het invullen van een publieke moraal in deze moderne tijd. Ook wordt wel gesproken over het gemis van een verticale dimensie, iets wat buiten ons zelf staat. Steeds vaker komt in het debat naar voren dat het afscheid nemen van een religie wordt ervaren als 'het weggooien van het kind met het badwater'. Yvonne Zonderop deed de oproep religie weer serieus te nemen als maatschappelijk verschijnsel dat betekenis geeft.

Het Humanistisch Café vond plaats in De Presentatie Studio Jacobine van Beurden, Zwaardstraat 16, Scheveningen.

Filosofische wandelingen door Den Haag

In 2017 is HV Den Haag-Haaglanden in samenwerking met Jos de Wit gestart met het aanbieden van humanistisch/filosofische wandelingen door Den Haag. De wandelingen worden voorbereid en uitgevoerd door Jos de Wit, historicus, cursusleider en docent HVO. De wandeling door Park Sorghvliet wordt mede voorbereid door Helen Land.

De wandelingen zijn opgenomen in de wandelgids *Beschouwing&Beleving, Filosofische wandelingen door Den Haag*, door Jos de Wit en Inge Camfferman. In de wandelgids zijn vijf filosofische wandelingen door Den Haag opgenomen:

- o Spinoza in Den Haag
- o Van Spinoza naar Voltaire, een Haagse reis door de Verlichting
- o Rondje Hofvijver, grondleggers van de democratie
- o Park Sorghvliet
- o Wandeling door Scheveningen

Centraal in de wandelingen staan de humanistische filosofie en het beschouwen én beleven van de wereld; filosofie, geschiedenis en natuur worden met elkaar verbonden. De wandelingen kunnen met het gidsje op eigen gelegenheid gelopen worden, maar ook georganiseerd via Jos de Wit.

De volgende wandelingen werden in 2018 georganiseerd:

- **Spinoza**
Zaterdag 24 maart. Spinoza's filosofie heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de Verlichting en een grote invloed uitgeoefend op denkers als Kant, Hegel, Nietzsche, Marx, Freud en Einstein. De wandeling voert door de Haagse binnenstad langs plaatsen waar Spinoza gewoond heeft en begraven is.
- **Van Spinoza naar Voltaire: een Haagse reis door de Verlichting**
Op zaterdag 21 april werd de wandeling *Van Spinoza naar Voltaire: een Haagse reis door de Verlichting* georganiseerd. De wandeling voert langs plaatsen in Den Haag waar beroemde Verlichtingsfilosofen zoals Spinoza en Voltaire kortere of langere tijd gewoond hebben.
- **Park Sorghvliet**
Zaterdag 16 juni. De verhouding mens-natuur is een vraagstuk van alle tijden, maar juist

in onze tijd komen daarin nieuwe vraagstukken naar voren zoals klimaatverandering, duurzaamheid en uitputting van de aarde. Al wandelend door Park Sorghvliet worden deze onderwerpen aangesneden.

- **Rondje Hofvijver**

Vrijdag 2 november. Begin november bezocht een groep van een dertigtal Vlaamse humanisten Den Haag. Onderdeel van het bezoek was de wandeling *Rondje Hofvijver, grondleggers van de democratie*, verzorgd door Jos de Wit. Centraal in de wandeling staat de Nederlandse democratie.

Cursussen

- **Cursus Thomas Mann**

Woensdagen 30 mei en 6, 13, 20 en 27 juni. Behandeld werden de boeken *De Toverberg* en de *Buddenbrooks* van Thomas Mann. Op 30 mei werd gestart met de film *De dood in Venetië*, gebaseerd op het boek van Thomas Mann. Cursusleider was Trixie Hölsgens, Verbonden aan het Duitsland Instituut. De cursus vond plaats in het Nutshuis aan de Riviervismarkt.

- **Cursus Mens zijn in de 21^e eeuw**

Donderdagen 8, 22, 29 november en 6 december. Media, markt en technologie veranderen je leven, je relaties met anderen en de natuur. Hoe blijf je je eigen, bewuste keuzes maken? In vier interactieve bijeenkomsten kwamen humanistische inspiratiebronnen aan de orde en werd op zoek gegaan naar nieuwe perspectieven. Docent was Silvia Benschot, onder andere freelance docent voor het Humanistisch Verbond en de Internationale School voor Wijsbegeerte. De cursus was volgeboekt en vond plaats in ontmoetings- en activiteitencentrum Amadeus aan de Traviatastraat/Mozartlaan.

Wereld Humanismedag

De Wereldhumanismedag werd georganiseerd in samenwerking met de HV-afdelingen Regio Zuid-West en vond plaats in Blue City aan de Maasboulevard in Rotterdam. Centraal tijdens de middag stond de circulaire economie. De inleidingen werden verzorgd door Siemen Cox, ondernemer en initiatiefnemer van Blue City en Marc Davidson, milieufilosoof. Na de inleidingen werden rondleidingen gehouden door het gebouw.

Prinsjesdagontbijt en -viering

Ontbijt

Op dinsdag 18 september vond voor het derde jaar het Prinsjesdagontbijt plaats. Het ontbijt werd genuttigd bij Restaurant Zebedeus. Het ontbijt werd door zevenentwintig mensen bezocht. Gewerkt wordt het aantal en variatie van deelnemers te vergroten.

Doel van het ontbijt is een gezamenlijke, inspirerende voorbereiding op de viering en een ontspannen gelegenheid voor het netwerk elkaar weer te zien.

Na het ontbijt kon deelgenomen worden aan de Prinsjesdagviering in de Grote Kerk.

Viering

Het thema van de Prinsjesdagviering 2018 was *Eén mensenfamilie*. De organisatie van de viering is in handen van een tiental landelijke en Haagse religieuze en levensbeschouwelijke organisaties. Het Humanistisch Verbond was via Hanne Bikker en Henk Bakker vertegenwoordigd in de organisatie. Het HV biedt tevens financiële ondersteuning aan de viering. De inhoudelijke HV-bijdrage werd geschreven door Hanne Bikker en uitgesproken door Morid Aziz, 24 jaar, Afghaans vluchteling.

Peace in the Park festival

Jaarlijks wordt in september in Den Haag het Just Peace Festival gehouden. Met tal van activiteiten staat Den Haag vier dagen lang stil bij de Internationale Dag van de Vrede in het kader van de Verenigde Naties. In dit kader wordt in de Paleistuin op zondag het Peace in the Park Festival georganiseerd.

De organisatie van het Peace in the Park Festival is in handen van de Stichting Peace in the Park. Alle programmaonderdelen hebben tot doel bezoekers te inspireren tot die kleine verandering die een groot verschil kan maken in hun eigen leven, de eigen leefomgeving en het gevoel van vrede en verbondenheid tussen de inwoners van Den Haag. Het HV ondersteunt dit doel van harte.

HV Den Haag leverde, zoals ook in voorgaande jaren, zowel een inhoudelijke als een financiële bijdrage aan het festival. Met de organisatie van Peace in the Park werd al in een vroeg stadium inhoudelijk van gedachten gewisseld over de vorm en inhoud van een workshop. Deze werd verzorgd door HV-bestuurslid Luc Meuwese, met als titel *Eigen gedragssturing op basis van een Humanistische levenskunstregel*. Centraal in de workshop stond de interactie tussen mensen in het dagelijks leven. Als gevolg van het slechte weer waardoor het aantal deelnemers minder was dan in andere jaren werd uitgeweken naar het pand van Brahma Kumaris aan de Zeestraat.

Dialoogbijeenkomst

Onder de vlag van Nederland in Dialoog wordt in een groeiend aantal steden en gemeenten door het hele land jaarlijks de Week van de Dialoog georganiseerd. Tijdens deze week worden aan dialoogtafels ervaringen en ideeën uitgewisseld. Daardoor ontstaan nieuwe verbindingen tussen mensen, nieuwe inzichten en impulsen voor persoonlijke acties. HV Den Haag-Haaglanden en Humanitas verzorgden op dinsdag 6 november in het Dialooghuis aan de Beeklaan gezamenlijk twee dialoogtafels. Het thema was *Elkaar zien*.

Paideia

In 2018 is in samenwerking met Jos de Wit gestart met een nieuwe activiteit: Paideia. De kern van Paideia is de vorming van het volledig menszijn. Met Paideia willen we naast de activiteiten die vooral op de filosofie gericht zijn, ons richten op andere uitingen en thema's. Geschiedenis, beeldende kunst, architectuur, muziek, literatuur, film en natuur kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het humanistisch gedachtegoed en dit verbreden.

De eerste activiteit in het kader van Paideia was het dagprogramma op 29 september waarin de Art Nouveau-periode centraal stond. Het einde van de 19e eeuw leverde niet alleen tal van nieuwe kunstvormen en -uitingen op maar leidde ook tot vernieuwing in levensbeschouwelijke zin, zoals de opkomst van de vrijdenkersbeweging, theosofie en antroposofie. De presentaties werden verzorgd door Anne Marie Boorsma (kunsthistorica) en Jos de Wit (filosoof), en de stadswandeling langs Art Nouveau-panden door Gerda Kusters (kunsthistorica).

De organisatie, presentaties, locatie, rondwandeling en de reader werden door de deelnemers zeer gewaardeerd.

Socrateslezing

Op 3 december vond in de Koninklijke Schouwburg de derde Haagse Socrateslezing plaats. De lezing werd georganiseerd door het landelijke bureau in samenwerking en afstemming met HV Den Haag-Haaglanden.

De Socrateslezing werd in 2018 onder de titel *De autoritaire wending: waar is het optimisme over de universele mensenrechten?* verzorgd door Paul Scheffer (publicist en hoogleraar). Vrijwel alle landen aangesloten bij de Verenigde Naties, ondertekenden op 10 december 1948 de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Bovenal was deze verklaring een document van vertrouwen, een ideaal van hoe individuele rechten de basis vormen voor de nationale en internationale gemeenschap. Paul Scheffer stelde de vraag waar het optimisme en vertrouwen gebleven is, en welke antwoorden het humanisme heeft.

Midwinterviering

Op 15 december werd de Midwinterviering georganiseerd met een bezoek aan het Fotomuseum in Den Haag met een rondleiding langs de tentoonstellingen SEQUENCE en GENERATION WEALTH. Afgesloten werd met een hapje en drankje in La Boqueria aan de Willem de Zwijgerlaan. De Midwinterviering is een gelegenheid om na afloop van het inhoudelijke deel elkaar in gedwongen sfeer weer te zien.

Humanistische Begeleiding door Vrijwilligers *Een luisterend oor*

De Humanistische Begeleiding door Vrijwilligers biedt aan mensen die even een steuntje in de rug nodig hebben een luisterend oor. Met respect voor zelfbeschikking, onafhankelijkheid en eigen verantwoordelijkheid van de cliënt worden gesprekken gevoerd door vrijwilligers die hiertoe een speciale training hebben gehad.

De vrijwilligers komen bij de cliënt thuis of gaan er samen met de cliënt op uit. Er is dan gelegenheid om in alle openheid en vertrouwelijkheid van gedachten te wisselen over hetgeen de cliënt bezighoudt.

In 2018 werden circa 20 cliënten begeleid door circa 13 vrijwilligers. Jaarlijks vindt een aantal vrijwilligersbijeenkomsten plaats met aandacht voor training van de vrijwilligers. De

coördinatie van de Humanistische Begeleiding door Vrijwilligers is in handen van Mirjam ter Luun.

Communicatie en publicatie

De HV-activiteiten, nieuws en andere informatie werden in 2018 gepubliceerd op de eigen en landelijke website. Daarnaast werden HV-leden geïnformeerd via e-mail attenderingen. Voor alle activiteiten vond tevens publiciteit plaats via persberichten en een brede perslijst.

Voor het Paideia-programma Art Nouveau op 29 september werd een verzorgde reader gemaakt met programmaoverzicht. In november is een handzame kaart ontworpen en gedrukt bedoeld als pr-materiaal. De kaart is op de jubileumbijeenkomst van De Vrijplaats op 23 november en tijdens de Midwinterviering op 15 december uitgedeeld.

In het papieren Ledenbericht worden de agenda en achtergrond van de activiteiten opgenomen. Het Ledenbericht verschijnt viermaal per jaar op het einde van de maanden maart, juni, september en december. Alle HV-leden vallende onder de regio Haaglanden ontvangen het Ledenbericht per post. Het Ledenbericht wordt ook gepubliceerd op de website.

In 2018 is op een ander verzendingssysteem van het Ledenbericht overgegaan waardoor het Ledenbericht in betere staat blijft tijdens de verzendprocedure. Een bijkomend voordeel is dat de verzendkosten konden worden teruggebracht.

Het contact met de leden en anderen loopt via het secretariaat (telefoon en e-mailadres).

Het aantal HV-leden in de regio Haaglanden blijft constant, met eind 2017 719 leden en november 2018 737 leden, en laat ten opzichte van 2015 met het aantal van 612 leden een lichte groei zien.

Het voornemen van het bestuur is opnieuw te bezien hoe het humanistisch gedachtegoed voor een bredere doelgroep aantrekkelijk gemaakt kan worden.

Jaarplan en financiën

Jaarlijks dient HV Den Haag-Haaglanden als gevolg van een reguliere procedure het jaarplan en de jaarcijfers van dat jaar in bij het landelijk bestuur en legt verantwoording af van het voorafgaande jaar. Dit heeft in 2018 conform de landelijke regels plaatsgevonden.

Inge Camfferman
Secretaris HV Den Haag-Haaglanden
december 2018
